

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

02 मार्च 2024

राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय बातम्या

आंतरराष्ट्रीय बिग कॅट अलायन्स

संदर्भ:

- भारताचे केंद्रीय पर्यावरण मंत्रालय **आंतरराष्ट्रीय बिग कॅट अलायन्स (IBCA)** ची स्थापना आणि समन्वय साधण्याची योजना आखत आहे.
- मंत्रिमंडळाने मंजूर केलेला हा उपक्रम आंतरराष्ट्रीय सौर आघाडीसारखाच आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- व्याघ्र संवर्धनात भारताचे जागतिक नेतृत्व मान्य करण्यात आले आहे.
- IBCA, ज्याचे मुख्यालय भारतात असेल, बिग कॅट संवर्धनातील सर्वोत्तम पद्धती सामायिक करण्यासाठी पुढाकार घेईल. **भारताने या कारणासाठी पुढील पाच वर्षात ₹150 कोटी वचनबद्ध केले आहेत.**

संवर्धन आव्हाने संबोधित करणे:

- सध्या, मोठ्या मांजरींना त्यांच्या विविध अधिवासांमध्ये भेडसावणाऱ्या संवर्धनाच्या आव्हानांना तोंड देणारी कोणतीही आंतरराष्ट्रीय संस्था नाही.
- इतर देशांमध्ये वाघ आणि इतर मोठ्या मांजरींच्या संवर्धनामध्ये भारताच्या अग्रगण्य आणि दीर्घकालीन चांगल्या पद्धतींची प्रतिकृती करून ही पोकळी भरून काढण्याचे IBCA चे उद्दिष्ट आहे.

IBCA मध्ये सहभाग:

- आतापर्यंत **16 देशांनी IBCA मध्ये सामील होण्यासाठी त्यांची लेखी संमती दिली आहे.**
- युती 'बिग कॅटचे' घर असलेल्या **96 देशांसाठी**, तसेच इतर देश, संवर्धन संस्था, वैज्ञानिक संस्था, व्यवसाय आणि 'बिग कॅटना' पाठिंबा देण्यास इच्छुक असलेल्या कॉर्पोरेशनसाठी खुली आहे.

वाघ, सिंह, बिबट्या, स्नो लेपर्ड आणि चित्ता या सातपैकी पाच मोठ्या मांजरींच्या प्रजाती भारतात आहेत. भारतातील दीर्घकालीन संवर्धन पद्धती, विशेषतः वाघांसाठी, अग्रगण्य मानल्या जातात आणि इतर देशांसाठी ते एक मॉडेल म्हणून काम करू शकतात.

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

विक्रमादित्य वैदिक घड्याळ

ग्रीनविच मीन टाइम (जीएमटी) समजून घेणे:
ग्रीनविच मीन टाइम, लंडनच्या ग्रीनविच येथील रॉयल ऑब्झर्वेटरीमध्ये सरासरी सौर वेळ, टाइमकीपिंगसाठी बेंचमार्क म्हणून काम करते. 19व्या शतकात स्थापन झालेल्या, रॉयल वेधशाळेला प्राइम मेरिडियन (0° रेखांश) म्हणून नियुक्त करण्यात आले होते, ज्यामुळे पृथ्वीचे पूर्व आणि पश्चिम गोलार्धामध्ये विभाजन होते.

संदर्भ:

- मध्य प्रदेशातील उज्जैन येथील जंतरमंतरमध्ये 85 फूट टॉवरवर वसलेल्या विक्रमादित्य वैदिक घड्याळाचे पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हस्ते उद्घाटन करण्यात आले.

भारतीय 'पंचांग' वर आधारित घड्याळ:

- ही अनोखी प्रणाली **भारतीय 'पंचांग'** वर आधारित आहे.
- हे **ग्रहांची स्थिती, मुहूर्त आणि ज्योतिषीय गणनांसह भरपूर माहिती प्रदान** करते.
- हे भारतीय मानक वेळ (IST) आणि ग्रीनविच मीन टाइम (GMT) देखील प्रदर्शित करते.
- उज्जैनला काळाच्या गणनेत समृद्ध इतिहास आहे. 300 वर्षांपूर्वी उज्जैन येथून जगाची प्रमाणवेळ ठरविण्यात आली.
- **कर्कवृत्त ज्या शहरातून जाते, ते शहर वेळ मोजण्याचे केंद्र** मानले जाते.

वैदिक घड्याळाची अद्वितीय वैशिष्ट्ये:

- घड्याळ केवळ वेळ दर्शविण्यापलीकडे अनेक उद्देश पूर्ण करते.
- हे चंद्राची **स्थिती, पर्व, शुभ मुहूर्त, घटी, नक्षत्र आणि बरेच काही** यासारखे तपशील प्रदान करते.
- खगोलशास्त्रीय सिद्धांतांवर आधारित भारतीय वेळ गणनेची परंपरा पुनरुज्जीवित करणे हे त्याच्या डिझाइनचे उद्दिष्ट आहे.

घड्याळाची ऑपरेशनल यंत्रणा:

- वैदिक घड्याळ एका सूर्योदयापासून दुसऱ्या सूर्योदयापर्यंतच्या वेळेची गणना करते, कालखंडाला 30 भागांमध्ये विभाजित करते.
- ISD नुसार प्रत्येक तासात 48 मिनिटे असतात. घड्याळ 0:00 वाजता सूर्योदयासह सुरू होते आणि 30 तास चालते.

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

संरक्षण मंत्रालयाने पाच प्रमुख करारांवर स्वाक्षरी केली

संदर्भ:

- केंद्रीय संरक्षण मंत्रालयाने तीन सेवांसाठी ₹39,125.39 कोटी किमतीचे पाच मोठे भांडवल संपादन करार केले.
- या सौद्यांचे उद्दिष्ट स्वदेशी क्षमतांना बळकट करणे, परकीय चलन वाचवणे आणि परदेशी मूळ उपकरणे उत्पादकांवरील अवलंबित्व कमी करणे आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

हिंदुस्तान एरोनॉटिक्स लिमिटेड (एचएएल) सह करार:

- मिग-29 विमानांसाठी RD-33 एरो इंजिनच्या खरेदीसाठी HAL सोबत ₹5,249.72 कोटी रुपयांचा करार करण्यात आला.
- ही इंजिने HAL च्या कोरापुट विभागाकडून रशियन OEM च्या ट्रान्सफर ऑफ टेक्नॉलॉजी (TOT) परवान्याअंतर्गत तयार केली जातील.
- हा कार्यक्रम उच्च-मूल्याच्या महत्त्वपूर्ण घटकांच्या स्वदेशीकरणाने लक्ष केंद्रित करेल, ज्यामुळे RD-33 एरो-इंजिनच्या भविष्यातील दुरुस्ती आणि ओव्हरहॉल (ROH) कार्यांमध्ये स्वदेशी सामग्री वाढविण्यात मदत होईल.

भारतीय हवाई दलावर (IAF) प्रभाव:

- IAF अपग्रेडेड MiG-29UPG चे तीन स्कॉड्रन चालवते.
- या एरो इंजिनांनी IAF ची मिग-29 च्या ताफ्याची ऑपरेशनल क्षमता टिकवून ठेवण्याची गरज पूर्ण करणे अपेक्षित आहे.

लार्सन अँड टुब्रो (L&T) सह करार:

- L&T सोबत दोन करार करण्यात आले.
- क्लोज-इन वेपन सिस्टम (CIWS) साठीचा करार ₹7,668.82 कोटी रुपयांचा आहे आणि हाय-पॉवर रडार (HPR) साठीचा करार ₹5,700.13 कोटी रुपयांचा आहे.
- CIWS देशातील निवडक ठिकाणी टर्मिनल एअर डिफेन्स प्रदान करेल.
- कॉन्ट्रॉक्ट केलेले एचपीआर आयएएफच्या विद्यमान लांब-श्रेणीच्या रडारच्या जागी आधुनिक सक्रिय छिद्र टप्प्याटप्प्याने अर्रै-आधारित एचपीआर प्रगत देखरेख वैशिष्ट्यांसह बदलतील.
- यामुळे IAF ची स्थलीय हवाई संरक्षण क्षमता लक्षणीयरीत्या वाढेल.

रोजगार निर्मिती: L&T सोबतच्या प्रकल्पांमुळे पाच वर्षांसाठी (CIWS) दर वर्षी

सरासरी 2,400 व्यक्ती आणि पाच वर्षांमध्ये (HPR) 1,000 लोक/वर्षासाठी प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष रोजगार निर्माण होण्याची अपेक्षा आहे.

ब्रह्मोस एरोस्पेस प्रायव्हेट लिमिटेड (BAPL) सोबत करार: BAPL सोबत ₹19,518.65 कोटी किमतीची क्षेपणास्त्रे आणि ₹988.07 कोटी किमतीची जहाजातून जाणारी ब्रह्मोस प्रणाली खरेदीसाठी दोन करार करण्यात आले. या क्षेपणास्त्रांचा वापर नौदलाच्या लढाऊ पोशाखात आणि प्रशिक्षणाच्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी केला जाईल. या प्रकल्पामुळे संयुक्त उपक्रम संस्थांमध्ये नऊ लाख मनुष्य-दिवस आणि एमएसएमईसह अनुषंगिक उद्योगांमध्ये सुमारे 135 लाख मनुष्य-दिवस रोजगार निर्माण होण्याची शक्यता आहे.

समुद्र लक्ष्मण सराव

संदर्भ:

- समुद्र लक्ष्मण सराव सध्या 28 फेब्रुवारी - 02 मार्च 24 दरम्यान विशाखापट्टणम येथे/जवळ सुरू आहे.
- भारतीय नौदल जहाज किल्टान आणि रॉयल मलेशियन जहाज केडी लेकीर या सरावाच्या तिसऱ्या आवृत्तीत सहभागी होत आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- हार्बर टप्प्यात, दोन्ही जहाजांचे क्रू विविध व्यावसायिक संवाद, परस्पर हितसंबंध, क्रीडा सामने आणि इतर परस्परसंवादाच्या विषयांवर विषयातील तज्ञांची देवाणघेवाण करतात. या परस्परसंवादांचा उद्देश ज्ञानाचा आधार वाढवणे, सर्वोत्तम पद्धती सामायिक करणे आणि सागरी पैलूंवर पुढील सहकार्य करणे आहे.
- समुद्राच्या टप्प्यात, युनिट्स संयुक्तपणे समुद्रात विविध ऑपरेशन्स करताना त्यांचे कौशल्य वाढवतात.
- भारतीय आणि रॉयल मलेशियाच्या नौदलातील बंध मजबूत करणे आणि परस्पर कार्यक्षमता वाढवणे हा या सरावाचा उद्देश आहे.

हरिमाऊ शक्ती सराव: हा भारतीय लष्कर आणि मलेशियातील लष्कर यांच्यातील द्विपक्षीय सराव आहे. हे ग्रामीण आणि शहरी वातावरणातील बंडखोरी आणि दहशतवादविरोधी ऑपरेशनवर लक्ष केंद्रित करते.

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

नागरी लेखा दिवस 2024

संदर्भ:

- 1 मार्च रोजी नागरी लेखा दिन 2024 हा भारतीय नागरी लेखा सेवा (ICAS) च्या 48 व्या स्थापना दिनानिमित्त नवी दिल्ली येथे साजरा करण्यात आला.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- भारतीय नागरी लेखा सेवेची स्थापना 1976 मध्ये केंद्र सरकारच्या खात्यांची देखरेख ऑडिटपासून विभक्त झाल्यानंतर करण्यात आली.
- यामुळे भारताचे नियंत्रक आणि महालेखा परीक्षक यांना या जबाबदारीतून काढून टाकण्यात आले.
- ICAS ही भारतातील नागरी सेवांपैकी एक आहे ("गट A") आणि ती केंद्रीय वित्त मंत्रालयाच्या खर्च विभागांतर्गत येते.
- केंद्र सरकारचे लेखापरीक्षण आणि लेखाविषयक कार्ये वेगळे करण्याच्या उद्देशाने ही सेवा भारतीय लेखा व लेखा विभागाकडून प्रतिनियुक्ती आणि हस्तांतरणासह तयार करण्यात आली होती.
- ICAS भारत संघ आणि राज्यांच्या सरकारी खात्यांशी संबंधित प्रक्रिया, प्रणाली आणि फॉर्मच्या विकासासाठी जबाबदार आहे.
- हे सरकारी लेखा नियम, 1990 नुसार पावत्या आणि देयकांच्या लेखाजोखासाठी मॅन्युअल, नियम आणि प्रक्रिया तयार करते आणि ऑट्टिमाइझ करते.
- ICAS मासिक आणि वार्षिक खाते विवरणे देखील तयार करते, महसूल, तूट आणि कर्जाचे नियतकालिक ऑडिट करते आणि भारतीय रिझर्व्ह बँकेसह भारत सरकारच्या रोख शिल्लकांचे निरीक्षण करते आणि समेट करते.

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

डूमसडे ग्लेशियर

संदर्भ:

- थेट्स ग्लेशियर, ज्याला अनेकदा "डूमसडे ग्लेशियर" असे संबोधले जाते, तिची वेगाने झीज 1940 च्या दशकातच सुरू झाली असण्याची शक्यता आहे, असे नवीन उपग्रह तंत्रज्ञानाचा वापर करून केलेल्या अभ्यासातून दिसून आले आहे.

स्थान: पश्चिम अंटार्क्टिकामध्ये स्थित, थेट्स ग्लेशियर अंदाजे 192,000 चौरस किलोमीटर (74,000 चौरस मैल) पसरलेले आहे आणि अमुंडसेन समुद्राला लागून आहे.

महत्त्व: थेट्स ग्लेशियर, अंटार्क्टिकामधील सर्वात रुंद आणि जलद-वाहणाऱ्या हिमनद्यांपैकी एक, पश्चिम अंटार्क्टिक बर्फाच्या शीटमधून महासागरात बर्फाच्या प्रवाहासाठी एक प्रमुख नलिका म्हणून काम करते, जागतिक समुद्र पातळी वाढण्यास महत्त्वपूर्ण योगदान देते.

चिंता:

- अलिकडच्या वर्षात थेट्स ग्लेशियरचे जलद वितळणे आणि पातळ होत असल्याचे दिसून आले आहे.
- ग्राउंडिंग लाइनची माघार, संक्रमण बिंदू जेथे ग्लेशियरचा बर्फ बेडरॉकवर विसावण्यापासून समुद्रावर तरंगण्याकडे सरकतो, ग्लेशियर अस्थिर करतो आणि समुद्र पातळी वाढण्यास हातभार लावतो.
- ग्लेशियरच्या संपूर्ण पतनामुळे समुद्राची पातळी अनेक फुटांनी वाढू शकते आणि पश्चिम अंटार्क्टिक बर्फाच्या शीटची स्थिरता कमी होऊ शकते, ज्यामुळे आपत्तीजनक जागतिक पूर येऊ शकतो.

थेट्स ग्लेशियर अंटार्क्टिक बर्फाच्या शीटचा एक महत्त्वपूर्ण घटक आहे. त्याचे जलद वितळणे जागतिक समुद्र-पातळीच्या वाढीसाठी महत्त्वपूर्ण धोके निर्माण करते, ज्यामुळे हवामान बदलाचे परिणाम कमी करण्यासाठी धोरणांची तातडीची गरज अधोरेखित होते. हिमनदी वितळण्याच्या अवस्थेत असताना ग्लेशियरची माघार ही एका अत्यंत एल निनो घटनेमुळे उद्भवली असण्याची शक्यता आहे.

Copyright © by Adda247

All rights are reserved. No part of this document may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission of Adda247.